

»Ta je naša državljanska pravica in narodna dolžnost.«

Konec.

Da sem takrat posredno preprečil ta nakup in nameravano najmodernejšo stavbo z baje sijajnim komfortom, mi je seveda še danes zelo žal. Vendar, če tudi sem bil sam trdno prepričan v končni poraz osrednjih držav v gigantskem štiriletnem svetovnem klanju, prepričan, kot morda z malimi izjemami že ves naš narod pod črnožoltim dvoglavim orlom, vendar se tedaj še ni moglo predvidevati, kaka bo povojna iurisdikcija, in na njeni pravni zasnovi razlaščanje katere koli lastnine. Nezmotljiv pa je menda malokdo.

Svoj greh, storjen v dobri veri le v korist dobri stvari, priznam in iz vsega srca obžalujem.

Rado Kočevar:

PET LET (1946—1951)

Naš alpinizem je dosegel v povojnih letih izreden razmah, kakršnega ne pognimo v njegovi zgodovini doslej.

Začeli smo pomladi leta 1946 v Grintovcih ob borni plezalni opremi in še bornejšem znanju, ravno tako so začeli isto pot mladi Celjani na Korošici, Tržičani v Storžiču in Jeseničani na Vršiču. Takrat smo prišli skupaj fantje, ki se prej nikoli nismo poznali. Videli smo se prvič v gorah, ko smo vsak zase iskali svojo pot in isti cilj. Od vseh strani smo prišli vkup in iz poznanstva je polagoma nastajala plezalna družba. Značilno za našo prvo razvojno stopnjo je bilo, da smo sami brez pomoči morali iti skozi trdo šolo gora. Sami smo začeli, šele pozneje so nas vzeli v tečaj.

Pet let je minilo od takrat. Takrat še slutili nismo, kak razvoj smo dosegli danes. Toda eno lahko povem: Če ne bi bilo volje in pa talenta, ne bi bilo današnjih uspehov. Kolikokrat se je bilo treba odreči temu in onemu, koliko moči in vztrajnosti je veljalo vse to! Toda to bo razumel le tisti, kdor je vse to sam poskusil. Koliko in koliko ljudi je začelo isto pot, a so se morali umakniti iz arene alpinizma. Bili so po večini ljudje, ki alpinizma niso vzeli resno, ki so v alpinizmu videli druge cilje itd. Mnogo je bilo tragičnih primerov zaradi neznanja, nevednosti in pa podcenjevanja gora.

Vojna nam je vzela najboljše ljudi — nekaterim življenje, drugim voljo. Tako smo se znašli v drugem letu po osvoboditvi le z nekaterimi posamezniki. Čopov steber v Triglavu, preplezan leta 1945, je bil pravo čudo v našem alpinizmu. Šele leta 1948, ko so se v Julijskih Alpah ponavljale najtežje plezalne smeri, so se ga lotili starejši, potem ko je dolgo časa vzbujal strah in trepet. Danes je Čopova smer v Triglavu ena najpriljubljenejših smeri mlade generacije. Skoraj vsak, ki že obvlada vrhunsko plezalno tehniko, hrepeni po tej turi.

Ko smo leta 1947 ponavljali smeri v Triglavski steni, je stal le še Čopov steber nepreplezan. Čeprav smo hitro napredovali v razvoju, se ga nismo lotili. Vedeli smo, da so za take ture potrebne izkušnje, ki pa si jih ne pridobiš v enem ali dveh letih.

V letih 1946—1948 smo v glavnem ponavljali že preplezane smeri, skrbno izbiraje one, ki še niso bile ponovljene. Tako smo ponovili raz Jalovca, vse smeri v Travniku, Hudičev steber v Prisojniku, južno steno Kogla, smeri v stenah Skute, Herletovo in Ogrinovo smer v Ojstrici ter mnoge druge. Na teh turah smo utrjevali svoje znanje, ki nam je pozneje pri novih vzponih zelo koristilo. Vse ponovljene smeri, ki smo jih preplezali, so se povečini izkazale za lažje, kakor so bile opevane. Razen Aschenbrenerjeve smeri v Travniku,

ki je ohranila svoj sloves kljub 52 zabitim klinom in bo še naprej ostala trda preizkušnja najboljših. Pet ponovitev beleži ta stena doslej in vedno še vsakdo o njej dokaj dostojno govori.

Po ponovitvi vseh markantnejših vzponov smo začeli utirati nova pota nepreplezanih sten. Sprva smo obirali še one lažje, pozneje pa smo začeli ekstremne ture šeste stopnje. Tudi tu smo začeli v Grintovcih. Dve leti pozneje pa so že padale težje ture v Ojstrici, Dedcu, Koglu, v Julijskih pa Draški vrhovi, Stenar, Šite nad Planico, Široka peč in Prisojnik. Preplezane smeri so ne samo dosegle stare, ampak jih nekatere tudi presegle. S tem je bila dosežena stopnja, ki se je močno približala ekstremnim činitvam v inozemstvu. Kako stopnjo smo dosegli v primeri s turami v Dolomitih (Civetta, Tre Cime di Lavaredo), v Wettersteinu (Schüsselkarsspitze), v Karwendlu (Laliederwand), v Gesäuse (Todesverscheidung), je težko reči, ker omenjenih vzponov pri nas še ni nihče plezal. Vendar nam dajejo slutiti nekateri vzponi, ki smo jih opravili, a so sicer lažji od omenjenih, da je naša domneva pravilna. Menda je celo Travnikova stena nekoliko bolj tvegana od Velike Zine. Odlika naših plezalcev je, da povečini uporabljajo tehniko prostega plezanja, medtem ko so v inozemstvu težke ture kar okovane s klini. (V Veliki Zini jih je baje 120). Ni se potem tudi čuditi, da sta se dve nemški navezi dvakrat obrnili v Travniku, izjavljajoč: »das ist Schweinerei ohne Haken« itd.

Še večji uspeh kakor poleti pa smo dosegli v zasneženih stenah pozimi. Koronine sistematičnega delovanja pozimi v gorah zasledimo po osvoboditvi le v Julijskih Alpah, v Grintovcih pa se povzpne le kaka naveza na vrh (grebensko prečenje Savinjskih Alp — Boris Režek in Rado Istinič). V Julijskih Alpah je bil udeležujoči se kader že na dokaj visoki zimski plezalni tehniki. Mladi rod plezalcev se je sistematično začel tu udeleževati šele leta 1947 povečini v Grintovcih, nekateri pa v Julijcih in Storžiču. V Savinjskih Alpah so bile tista leta preplezane vzhodna stena Ojstrice, zapadna stena Planjave, grebensko prečenje Savinjskih alp in južni raz Turske gore, leto in dve pozneje pa so bili v Julijskih Alpah doseženi uspehi svetovnega merila (Skalaška in Jugova smer v Triglavu, Dibonova v Špiku, raz Jalovca). V Savinjskih Alpah ne najdemo zlepa take činitve, razen mogoče severozapadnega raza Ojstrice, ki so ga preplezali sredi zime 1950 mladi celjski alpinisti. Vsem tem lahko prištejemo še Hornovo smer v Jalovcu, severno steno Šit, Mlinarice, Stenarja Poljskih Devic, Velikega vrha, Škarij in mnoge druge. Vsi ti uspehi so nam jasen dokaz o doseženi višini. Seveda ne bo ostalo pri tem in bodo nekoč preplezane še veličastnejše smeri.

Tako smo si v preteklih letih utirali pota v gorah. Ko se danes ob peti obletnici spominjamo vseh tistih preživetih dnevov iz gora, čutimo v sebi zadovoljstvo in zadoščenje. Razvoj pa vsekakor ne sme ostati na doseženih lavorikah. Treba je iti naprej še globlje v širino in višino. Mogoče bomo kdaj drugje v tujih gorah pokazali več, kar nam ni bilo dano v domačih hribih. Toda če bomo kdaj dosegli to, potem bo to le zasluga trde šole domačih Savinjskih in Julijskih Alp.

Siavko Peršič:

GORSKA POKRAJINA

(Nadaljevanje)

Poznanje vseh oblik pobočja in naklonine, ki jo v zemljevidni risbi ali nadrobnoštem zemljevidu izračunamo iz medsebojnega razstoja plastnic, je zelo važno, da lahko presodimo, če bomo mogli prehoditi pobočje in kakšne nevarnosti nam glede na letni čas pretijo na njem (padajoče kamenje, snežni plazovi).

V zgornjem delu gore nad grebenom ali hrbtom je v r h najbolj značilna in za vsakega planinca najbolj mikavna točka. Vrh ima svoje teme z najvišjo